

SELETUSKIRI
maaeluministri määruse „Maaeluministri 16. märtsi 2016. a määruse nr 17
„Toidukvaliteedikava raames toodetud tootest teavitamise ja toote müügi edendamise
toetus“ muutmise“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse (edaspidi *ELÜPS*) § 67 lõike 2 ja § 82 lõike 3 alusel.

Maaelu arengu toetusi antakse „Eesti maaelu arengukava 2014–2020“ (edaspidi *arengukava*) alusel, mis kinnitati Euroopa Komisjoni 13. veebruari 2015. a rakendusotsusega, millega kiidetakse heaks Eesti maaelu arengu programmile Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (edaspidi *EAFRD*) toetuse andmine.

Toidukvaliteedikava raames toodetud tootest teavitamise ja toote müügi edendamise toetuse (edaspidi *toetus*) eesmärk on põllumajandussektori konkurentsivõime parandamine parema kvaliteedi ning suurema turujõuga toodete turustamise edendamise kaudu.

Toetuse spetsiifilised eesmärgid on

- sektori konkurentsivõime parandamine toidukvaliteedikavade raames toodetud toodete turustamise edendamise kaudu;
- tarbijate teadlikkuse suurendamine;
- parema ja stabiilsema kvaliteediga toodete turule toomine.

Maaeluministri 16. märtsi 2016. a määruses nr 17 „Toidukvaliteedikava raames toodetud tootest teavitamise ja toote müügi edendamise toetus“ (edaspidi *määrus*) tehakse vajalikud muudatused võimaldamaks toetuse väljamaksmist enne kulutuste tegemist. Samuti pikendatakse 2016. a toimunud taotlusvoorus toetuse saajate kavandatavate tegevuste elluviimise tähtaega seniselt kahelt aastalt kuni 2018. a 31. detsembrini ehk viie kuu võrra.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Maaeluministeeriumi põllumajanduspoliitika osakonna põllumajandus- ja toidusektori arengu büroo peaspetsialist Tuuli Sooäär-Säde (625 6288, tuuli.sooaar-sade@agri.ee), sama büroo nõunik Jaanus Joasoo (625 6263, jaanus.joasoo@agri.ee) ja põllumajandus- ja toidusektori arengu büroo juhataja Janeli Tikk (625 6299, janeli.tikk@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule on teinud Maaeluministeeriumi õigusosakonna nõunik Kadri Jänes (625 6539, kadri.janes@agri.ee). Eelnõu keeletoiemetaja on Maaeluministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Laura Ojava (625 6523, laura.ojava@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määrust muudetakse järgmiselt.

Eelnõu § 1 punktiga 1 täiendatakse määruse preambulit viitega ELÜPS-i § 82 lõikele 3, mille alusel kehtestatakse määruses toetuse väljamaksmine enne kulutuste tegemist. Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskirja“ § 58 lõike 1 esimese lause kohaselt osundatakse määruse eelnõu preambulis volitusnormile ja -normidele, mille alusel määrus antakse.

Eelnõu § 1 punktis 2 täpsustatakse sõnastust seoses mahepõllumajandusliku toote teabematerjali märgistamisega.

Eelnõu § 1 punktis 3 sätestatakse, et käibemaks ei ole abikõlblik, välja arvatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469), artikli 69 lõike 3 punktis c sätestatud juhul. Nimetatud määruse artikli 69 lõike 3 punkti c kohaselt ei ole käibemaks rahastamiskõlblik, välja arvatud juhul, kui see ei ole riigi käibemaksuõiguse alusel tagasi nõutav. See tähendab, et käibemaks on abikõlblik üksnes siis, kui toetuse saajal ei ole võimalust seda riigilt tagasi saada. Mis omakorda tähendab, et käibemaks ei ole abikõlblik ka juhul, kui toetuse saaja ei ole käibemaksukohustuslane, kuid omab kõiki võimalusi käibemaksukohustuslaseks registreerimiseks ja riigilt käibemaksu tagasisaamiseks. Käibemaksu abikõlblikkuse kontrollimisel tuleb lisaks käibemaksukohustuslasena registreerimisele võtta arvesse ka teisi käibemaksu tagastamist reguleerivaid käibemaksuseaduse sätteid. Muudatuse eesmärk on tagada parem õigusselgus.

Eelnõu § 1 punkti 4 muudatuse eesmärk on tagada kooskõla käibemaksuseaduses kasutatud terminiga.

Eelnõu § 1 punktis 5 asendatakse sõna „äriregister“ sõnaga „register“, sest taotleja ja toetuse saaja kohta kantud andmeid saadakse erinevatest registritest.

Eelnõu § 1 punktis 6 täpsustatakse, et määruse § 9 lõike 1 punktis 6 toodu sätestatakse määruse § 3 lõike 1 punktis 4 nimetatud tootjate rühma kohta.

Eelnõu § 1 punktiga 7 täiendatakse määruse § 14 lõiget 2 punktiga 8, milles sätestatakse, et toetuse saaja on kohustatud teavitama viivitamata Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametit (edaspidi *PRIA*) taotluses esitatud või toetatava tegevusega seotud andmete muutumisest. Samuti peab toetuse saaja teavitama viivitamata *PRIA*-t asjaoludest, mis takistavad tegevuse elluviimist. Nimetatud kohustuse sätestamisega tagatakse, et toetusraha kasutatakse sihipäraselt. ELÜPS-i § 111 lõikes 1 on sätestatud, et kui pärast toetuse väljamaksmist selgub, et toetusraha on eeskirja eiramise või hooletuse tõttu makstud alusetult, sealhulgas kui seda ei ole kasutatud sihipäraselt, nõutakse toetusraha toetuse saajalt, sealhulgas valikumenetluse korras valitud toetuse saajalt, otseselt või täielikult tagasi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1303/2013 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549–607) ning teistes EL-i asjakohastes määrustes sätestatud alustel ja tähtaegadel.

Eelnõu § 1 punktis 8 sätestatakse toetuse väljamaksmine enne kulutuste tegemist. Eelnõuga sätestatud võimalus rahastada toetuse saajate tegevust ka enne töö, teenuse või vara soetamise eest tasumist on vajalik selleks, et luua toetuse saajatele paremad tingimused toetatavate tegevuste elluviimiseks. Üldreeglina on toetus võimalik välja maksta alles pärast seda, kui kavandatav tegevus või selle osa on ellu viidud ja asjaomaste kulude eest on juba tasutud, samas võivad toetuse saajate võimalused oma tegevuste elluviimiseks vahendite leidmiseks, nt krediidasutuste laenuvahendid või muud rahastamise allikad, olla väga piiratud. Seepärast on oluline leida paindlikke finantseerimisvõimalusi perioodiks, mil tegevusi viiakse ellu. Eelnõuga ettenähtav

rahastamismehhanism on lahendus, mis on suunatud EAFRD vahendite paremale ärakasutamisele ning paindlike finantseerimisvõimaluste loomisele.

ELÜPS-i § 82 lõike 1 punkti 2 kohaselt võib riigieelarvelistest vahenditest maksta välja toetuse pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist enne töö, teenuse või vara soetamise eest tasumist tagatist nõudmata, kui töö või teenus on lõpetatud või vara on üle antud ning toetuse saaja on selle vastu võtnud ja selle eest tasunud vähemalt omafinantseeringuga võrdse summa ning kui toetuse saaja on piisavalt usaldusväärne. Nimetatud rahastamisviisi ei kohaldata liisingulepinguga soetatava vara puhul.

ELÜPS-i § 82 lõike 7 kohaselt loetakse toetuse saaja piisavalt usaldusväärseks, kui:

- 1) tal ei ole riikliku maksu võlgnevust või tema riikliku maksu võla tasumine on ajatud ning maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg, mille tasumise tähtaeg on möödunud, tasutud ajakava kohaselt;
- 2) tema suhtes ei ole algatatud likvideerimis- ega pankrotimenetlust;
- 3) ta on varem riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest saadud ja tagasimaksmisele kuulunud summa tagasi maksnud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral on tagasimaksed tasunud ettenähtud tähtpäevaks ja summas;
- 4) ta on varem maaelu arengu toetust või ELÜPS-i § 82 lõike 1 kohaselt saadud toetust kasutanud sihipäraselt ja tähtaegselt.

Omafinantseeringuga võrdne summa on rahasumma, mille toetuse saaja tasub isikule, kes osutas esitatud hinnapakumuse alusel toetatava tegevuse elluviimiseks toetuse saajale teenust, tegi tööd või müüs kaupa. Omafinantseeringuga võrdse rahasumma hulka loetakse selle isiku, kellelt toetuse saaja tellis teenust või tööd või ostis kaupa, väljastatud arve-saatelehe või arve ära kirjal kajastatud kõik abikõlblikud kulud, millest on maha arvestatud toetuse maksmise otsuse alusel toetuse saajale makstav summa (ehk enne toetuse maksmise otsuse tegemist peab toetuse saajal olema arve-saatelehe või arve ära kirjal kajastatud abikõlblikest kuludest tasutud ainult see osa, mis jääb alles, kui arve-saatelehe või arve ära kirjal kajastatud abikõlblike kulude kogusummast on arvestatud maha toetusmäära alusel kuludokumentis kajastatud abikõlblike kulude põhjal arvutatud toetuse summa), ning kõik mitteabikõlblikud kulud, mis mingil mõjuval põhjusel on nimetatud arve-saatelehe või arve ära kirjal kajastatud. Näiteks kuulub arve-saatelehe või arve ära kirjal kajastatud mitteabikõlblike kulude hulka (mis peavad toetuse saajal olema tasutud enne toetuse maksmise otsuse tegemist) toetatava tegevuse käibemaks, kui toetuse saajal on võimalik käibemaks käibemaksuseaduse alusel tagasi saada, ning ka muud mitteabikõlblikud kulud, mis on mingil põhjusel kuludokumentides kajastatud.

Toetatava tegevuse elluviimise rahastamine enne kulutuste tegemist võib toimuda selliselt, et igal arve-saatelehel või arvel märgitud rahalisest kohustusest on tasutud vähemalt omafinantseeringuga võrdne rahasumma, või selliselt, et kõikidel arve-saatelehtedel või arvetel märgitud rahaliste kohustuste summast on tasutud vähemalt omafinantseeringuga võrdne rahasumma.

Eespool kirjeldatud viisil toetatava tegevuse elluviimise rahastamist sooviv toetuse saaja esitab PRIA-le maksetaotluse koos vähemalt omafinantseeringuga võrdse rahasumma tasumist tõendavate dokumentidega. PRIA teeb toetuse maksmise otsuse pärast kulutuste abikõlblikkuse kontrollimist, arvestades seejuures toetuse saaja usaldusväärset, ning kannab toetuse maksmise otsuse alusel määratud raha toetuse saaja arvelduskontole. Toetuse saaja võib toetuse maksmise otsuse alusel saadud toetust kasutada üksnes selle isiku väljastatud arve-saatelehe või arve ära kirjal märgitud asjakohase tegevuse abikõlblike kulude eest tasumiseks, kellelt toetuse saaja tellis teenust või tööd või ostis kaupa. Toetuse saaja tasub pärast toetuse maksmise otsuse alusel saadud raha laekumist viivitamata kuludokumentide alusel tasumata jäänud kogusumma sellele isikule, kellelt ta tellis teenuse või töö või ostis kaupa. Tasumise tõendamiseks esitab toetuse saaja PRIA-le seitsme tööpäeva jooksul arvates toetuse maksmise otsuse alusel saadud raha

laekumisest asjakohase teabe koos maksmist tõendavate dokumentidega (arve-saatelehel või arvel märgitud rahalise kohustuse tasumist tõendava maksekorralduse ärakiri või arvelduskonto väljavõte või väljatrukk).

EAFRD-st toetuse väljamakse tegemise korral arvestatakse otsuse kohaselt väljamakstavast toetusrahast tasaarvelduse korras maha riigieelarvelistest vahenditest makstud raha. EAFRD-st toetuse väljamakse tegemisest keeldumise otsuse korral maksab toetuse saaja riigieelarvelistest vahenditest saadud raha asjaomases ulatuses tagasi.

ELÜPS-i § 82 lõikes 6 on sätestatud, et kui toetuse saaja tegevuses ilmnevad asjaolud, mis seavad kahtluse alla tema võime kasutada saadud toetust sihipäraselt ja tähtpäevaks, võib toetuse andja otsustada rahastamise väiksemas ulatuses, määrata abikõlblike kulude tegemiseks toetuse andmise tingimustes sätestatud tähtajast lühema tähtaja või nõuda piisava tagatise esitamist.

ELÜPS-i § 111 lõikes 1 on sätestatud, et kui pärast toetuse väljamaksmist selgub, et toetusraha on eeskirja eiramise või hooletuse tõttu makstud alusetult, sealhulgas kui seda ei ole kasutatud sihipäraselt, nõutakse toetusraha toetuse saajalt, sealhulgas valikumenetluse korras valitud toetuse saajalt, osaliselt või täielikult tagasi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1303/2013 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 1306/2013 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise, haldamise ja seire kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 352/78, (EÜ) nr 165/94, (EÜ) nr 2799/98, (EÜ) nr 814/2000, (EÜ) nr 1290/2005 ja (EÜ) nr 485/2008 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 549–607) ning teistes EL-i asjakohastes määrustes sätestatud alustel ja tähtaegadel.

Eelnõu § 1 punktis 9 sätestatakse, et toetuse saaja, kelle taotlus rahuldati enne 2016. aasta 31. juulit, võib viia kavandatud tegevuse ellu ja esitada tegevuse elluviimist tõendavad dokumendid PRIA-le hiljemalt 31. detsembriks 2018. a. Muudatusega võimaldatakse toetuse saajatel kavandatud tegevuste elluviimine lõpetada olukorras, kus tegevuste elluviimise tähtpäev on saabunud, kuid kavandatud tegevused ei ole täielikult lõpetatud. Tähtaja pikendamise eesmärk on võimaldada toetuse saajatel toetatava tegevuse plaan täies ulatuses täita ja seeläbi saavutada toetusega seatud eesmärgid.

Muudatus puudutab vaid 2016. a toimunud taotlusvooru (II taotlusvoor) toetuse saajaid.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse määruse tagasiulatuv rakendamine 31. juulist 2018 nende toetuse saajate osas, kelle taotlus on rahuldatud enne 31. juulit 2016. aastal. See puudutab toetuse saajaid, kelle suhtes kavandatud tegevuste elluviimise tähtpäev on möödunud. Eelnõu osaline tagasiulatuv rakendamine toob kehtiva õiguse normidega võrreldes kaasa isiku õiguste laienemise ja sellega ei rikuta õiguskindluse põhimõtet.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320–469) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487–548).

Eelnõus nimetatud Euroopa Liidu õigusaktid on kättesaadavad Euroopa Liidu Teataja veebilehel <http://eur-lex.europa.eu>.

4. Määruse mõjud

Määrusega pikendatakse osa toetuse saajate toetatavate tegevuste elluviimise tähtaega. Nimetatud muudatusel on nendele toetuse saajatele positiivne mõju, kuna see võimaldab neil kavandatud tegevused lõpetada ja saavutada nende eesmärgid.

Muudatus toob kaasa PRIA töökoormuse kasvu, kuna maksetaotluste menetlusperiood pikeneb. Samas, kuna muudatus puudutab üldjuhul pigem väheseid toetuse saajaid ja menetlustoimingud, mida tuleb pikendatud ajavahemikul teha, ei ole oma iseloomult uued, siis võib hinnata muudatuse mõju pigem vähemoluliseks.

Muudatus võimaldab tagada toetusraha parema ja täielikuma ära kasutamise. Tehtavate muudatustega toetuse saaja halduskoormus ei suurene.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Liidu kvaliteedikavades ja riigisiselt tunnustatud kvaliteedikavades osalemist ning nimetatud kvaliteedikavade raames toodetud toodete teavitamis- ja müügiedendustegevusi rahastatakse 85% ulatuses EAFRD-st ning 15% ulatuses Eesti riigi riigieelarvest. Arengukava meetme 3 „Põllumajandustoodete ja toiduainete kvaliteedikavad“ raames antavate toetuste kogueelarve arengukava programmiperioodil on 1 miljon eurot, millest Euroopa Liidu osa on 85% (850 000 eurot) ja Eesti riigi kaasfinantseering 15% (150 000 eurot). Määruse muudatused ei too kaasa lisakulusid ega tulusid.

6. Määruse jõustumine

Määruse § 1 punkti 9 rakendatakse tagasiulatuvalt alates 2018. aasta 31. juulist.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile.

Eelnõu esitatakse arvamuse andmiseks PRIA-le.